

Biblioteka
Summa

Urednik
Gojko Božović

Recenzenti
profesor dr Ljubinka Joksimović
profesor dr Slobodan Aćimović
profesor dr Dejan Erić

Likovni urednik
Dušan Šević

Sladana G. Sredojević

Javno-privatno partnerstvo

(Public-Private Partnerships – PPP)

Arhipelag
Institut ekonomskih nauka
Beograd, 2010.

Predgovor

Tokom posljednjih godina značajni napori su učinjeni u oblasti empirijskih i akademskih istraživanja doprinosa javnih izvora finansiranja razvojnim potrebama, produktivnosti faktora proizvodnje privatnog sektora i uspešnosti implementacije koncepta javno-privatnog partnerstva u mnogim regionima sveta.

Međutim, kada je reč o zemljama Jugoistočne Evrope, u inostranoj literaturi ne postoje studije i analize o iskustvima ovog regiona Evrope u implementaciji koncepta javno-privatnog partnerstva. Iako je ovaj koncept podržan od strane međunarodnih finansijskih institucija (Međunarodni monetarni fond, Svetska banka), a u velikoj meri i politikama Evropske unije, primetno je da se analize svih relevantnih institucija i interesovanje naučno-istraživačkih ustanova odnose isključivo na zemlje članice Evropske unije. Pošto mnoge zemlje regiona Jugoistočne Evrope nisu članice Evropske unije, po mojim saznanjima ne postoje studije koje se odnose na ovaj region, naročito kada je reč o zemljama Zapadnog Balkana. To je u znatnoj meri odredilo moj motiv, kao autora ove monografije, da se posvetim izučavanju pristupa i rezultata u razvoju infrastrukture primenom koncepta javno-privatnog partnerstva u ovom regionu Evrope.

Moje interesovanje za oblast javno-privatnog partnerstva i istraživanje iste počelo je još u vreme kada sam bila državni službenik u saveznom Ministarstvu finansija (2000-2003) i kasnije u Ministarstvu za ekonomske odnose sa inostranstvom (2003-2006). Radeći u javnom sektoru i saradujući s međunarodnim finansijskim institucijama (Evropska banka za obnovu i razvoj, Evropska investiciona banka, Svetska banka, Međunarodni monetarni fond) i donatorima, imala sam priliku da se suočim sa problematikom velikih potreba javnog sektora za finansiranjem infrastrukturnih projekata.

Iako ograničenja javnog sektora u pogledu finansijskih izvora namenjenih kapitalnim investicijama mogu biti nadomeštena kreditima međunarodnih finansijskih institucija, i u maloj meri zvaničnom razvojnom pomoći (donacijama drugih vlada), sa druge strane konstantno su prisutne veoma velike razvojne potrebe koje zahtevaju stabilno i održivo finansiranje infrastrukture, kao preduslova daljeg razvoja privrede i društva. Ta situacija dovodi do pojave jaza koji se u stručnoj literaturi naziva infrastrukturni gep. Kao državnom službeniku koji je godinama bio posvećen ovoj problematici, veoma interesantnim su se činila rešenja do kojih su došle neke razvijene zemlje širom sveta. Angažovanjem privatnog sektora u sferi finansiranja razvojnih potreba na međunarodnom nivou uopšte (Globalni dogovor Ujedinjenih nacija, na primer), i naročito u sferi finansiranja infrastrukture – modelom javno-privatnog partnerstva, može se ostvariti veliki doprinos javnom sektoru u rešavanju problema infrastrukturnog gega, ali i doprinos društvu u celini.

Dakle, primarni pokretač mog interesovanja za javno-privatno partnerstvo je edukacija, najpre sopstvena. Potom, podrazumevala se i potreba za diseminacijom i razmenom saznanja do kojih sam došla, imajući u vidu čestu kolokvijalnu i eksploatisanu upotrebu nekih termina: finansiranje projekata nema isto značenje kao i projektno finansiranje, javno-privatno partnerstvo nije isto što i svaki oblik partnerstva i saradnje između javnog i privatnog sektora.

Prilikom i privilegiju da detaljno izučavam koncept javno-privatnog partnerstva ostvarila sam kao stipendista (stažista) Evropske investicione banke kada sam u dva navrata boravila u ovoj banci u Luksemburgu. U periodu od aprila do avgusta 2007. godine, kao i u martu 2008. godine, radila sam u Projektnom sektoru i u Sektoru za finansiranje – Odeljenju za Zapadni Balkan, Sloveniju, Hrvatsku i Italiju. Nakon podnete aplikacije da izučavanje koncepta javno-privatnog partnerstva obavim u ovoj renomiranoj instituciji, izbor mene kao kandidata usledio je kao rezultat duge saradnje sa ovom finansijskom institucijom u oblasti finansiranja infrastrukturnih projekata u Srbiji (Aerodrom Nikola Tesla u Beogradu, rekonstrukcija puteva u Srbiji, rekonstrukcija železnica Srbije, gradski saobraćaj u Beogradu, vodo-
vod u lokalnim samoupravama, itd), ali i prethodno obavljenog

naučnog istraživanja: moj magistarski rad odbranjen na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu odnosio se na ulogu Evropske investicione banke u razvoju Srbije. Posebno značajno iskustvo i doprinos mojim saznanjima bili su intervjui sa stručnjacima Evropske investicione banke koji su zaduženi za implementaciju projekata u zemljama Evropske unije, kao i sa stručnjacima relevantnih oblasti: upravljanje kreditnim rizikom, trezor, projektni sektor, finansijsko modeliranje, dilerska soba, itd. Ovi intervjui su doprineli istančavanju zaključaka o prethodno prikupljenim podacima i saznanjima, zbog činjenice da su bankarski službenici ličnim iskustvom upućeni u okolnosti u određenoj zemlji Jugoistočne Evrope. Takođe, poseban kvalitativni doprinos saznanjima i zaključcima proistekao je korišćenjem bogatog fonda literature u Evropskoj investicionoj banci (knjige, stručni časopisi i literatura, i sl). Najveću zahvalnost za priliku da upoznam oblast javno-privatnog partnerstva upućujem, stoga, bankarima Evropske investicione banke s kojima sam imala priliku da radim i koji su mi nadahnuto prenosili svoja znanja i iskustva iz zemalja EU u kojima sprovode projekte ovog tipa: Romualdo Masa Bernučić, Hju Smit, Patrik Velš, dr Aksel Horhager, Fabio Bargali Petručić, Gream Česir, Emanuel Maroulakis, Đorđo Vočinger, Žan Kristof Šalin, Luidi Markon, Eugen Rauš, Dominik Kurben, Marion Henik, Dubravka Đedović Negre, Manuel Dusina, Peter Zajc, Timo Valila, Finbar O'Saliven. Takođe, neizostavno je pomenuti i doprinose mojih kolega stažista i istraživača koji su za vreme boravka u Evropskoj investicionoj banci svesrdno učestvovali u svim oblicima razmene podataka i saznanja: Rože Klasens, Aureli Verge, Rejn Žuriado, Maher Maoui, Kristel De Kuper, Dijana Aleksandrova.

Pojavljivanje ove monografije jeste rezultat moje potrebe za diseminacijom nekih saznanja i rezultata do kojih sam došla tokom višegodišnjeg izučavanja ove teme, i posebno, boravka u Evropskoj investicionoj banci. Njeno pojavljivanje rezultat je i izuzetno kvalitetne saradnje s partnerima na projektu njenog publikovanja koji su odmah prepoznali njen značaj za edukaciju i preciznije rasvetljavanje ove teme. U tom smislu, veliku zahvalnost za prepoznavanje ovih ciljeva i profesionalnost u izdavačkoj aktivnosti na realizaciji ove monografije upućujem Gojku Božoviću iz Izdavačke kuće „Arhipelag“ u Beogradu, prof. dr Dejanu

Eriću iz Instituta ekonomskih nauka u Beogradu, dr Zigfridu Brenkeu iz GTZ Projekta Jačanje Lokalne samouprave – Održiva opštinska infrastruktura: otpad, vode, energetska efikasnost (*Project: Strengthening Local Self-Government, Sustainable Municipal Infrastructure: Waste, Water, Energy Efficiency*) i Miodragu Gluščeviću, Aleksandru Bučiću i Đorđu Staničiću iz Stalne konferencije gradova i opština.

Takođe, zahvalnost upućujem i profesorima i mojim kolegama naučnim istraživačima koje sam upoznavala na međunarodnim naučnim konferencijama o javno-privatnom partnerstvu. Prezentujući svoje naučne radove iz ove oblasti na međunarodnim seminarima i naučnim konferencijama u Luksemburgu (2007), Parizu (2007), Bangaloru, Indija (2008), Londonu (2009), jedni drugima smo pružali komentare, davali sugestije, kritike i inspiraciju za dalje istraživanje. Razmena s naučnicima iz ove oblasti ne samo da je obogatila moj lični i profesionalni kapacitet nego je i dala neprocenjivi doprinos razumevanju koje mi je bilo neophodno prilikom pisanja određenih delova ove monografije. Brojni su sadašnji i bivši profesori sa Ekonomskog fakulteta u Beogradu čiji su komentari i mišljenja doprineli preciznosti nekih odeljaka ove monografije. Pored prof. dr. Predraga Jovanovića Gavrilovića, posebno zahvaljujem prof. dr. Ljubinka Joksimović, prof. dr. Slobodan Aćimović, i prof. dr. Dejanu Eriću, kao recenzentima ove knjige. Podrška i doprinos mojih kolega dr Veroljuba Dugalića, Dragoslava Vukovića i mr Milana Brkovića bila je takođe veoma značajna u određenim momentima mog istraživačkog rada na ovoj monografiji. Ovde su imenovane samo kolege koje su na direktan način doprinele istančavanju ove teme; još je veći broj onih koji su na indirektan način podržali i obogatili moja saznanja i kojima takođe upućujem zahvalnost.

I konačno, zahvalnost upućujem i svojoj porodici i prijateljima koji veoma dobro poznaju moju znatiželjnost i strast ka učenju, i koji mi uvek pružaju podršku.

Kako ova monografija predstavlja samo jedan doprinos temi javno-privatnog partnerstva naučnoj, stručnoj i široj javnosti u našoj zemlji, želela bih da njeno pojavljivanje podstakne inspiraciju drugih istraživača i institucija za neke nove studije i doprinose daljem rasvetljavanju ove oblasti u formi edukacije, diskusija i projekata.

Stoga, i ja kao autor i ova monografija, koja pruža presek situacije u određenom vremenskom trenutku, jesmo u konstantnom procesu unapređenja saznanja i inoviranja nalaza studije.

U tom smislu, Vaši eventualni komentari, sugestije i predlozi su dobrodošli (sladjana.sredojevic@gmail.com).

Srdačno,

Sladjana

U Beogradu, decembra 2010. godine

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

338.49:336.13(4-12)"1990/2010"
334.723(4-12)"1990/2010"

СРЕДОЈЕВИЋ, Слађана Г.

Javno-privatno partnerstvo = (Public Private Partnerships – PPP) / Slađana G. Sredojević. – Beograd : Arhipelag : Institut ekonomskih nauka, 2010 (Novi Sad : Artprint). – 216 str. : ilustr. ; 21 cm. – (Biblioteka Summa / [Arhipelag])

Tiraž 1.000. – O autorki: str. 205-206. – Napomene i bibliografske reference uz tekst. – Bibliografija: str. 199-202.

ISBN 978-86-86933-85-0

1. Up. stv. nasl.

a) Privredna infrastruktura – Finansiranje

COBISS.SR-ID 180533260